

Підсумки-реліз ділової програми Fish Business Ukraine 2019

Генадій Руденко, керівник, ТОВ "Фіш Парк "Забір'я"

Порядок та перспективи розвитку рибного господарства, аквакультури України напряду залежать від провадження платного рибальства як послуги на всіх водлоях загальнодержавного значення. Спадщина СРСР щодо любительського рибальства в необмеженому ліміті привела до деградації в цілому запасів і перспектив аквакультури бо недосконале водне законодавство, непрацюючий кримінальний кодекс призводять до постійних сутичок на господарствах, де вирощується риба. Народ плутає доступ до водойм і аргументує пунктами конституції, нормами закону. Постійні сутички, конфлікти. Якщо найближчим часом це не буде зроблено, галузь буде і далі занепадати.

Костянтин Дем'яненко, Інститут рибного господарства та екології моря (ІРЕМ)

Останніми роками Україна освоєє менше 10% сировинних ресурсів масових пелагічних риб Азовського та Чорного морів (азовської хамси, тюльки, шпрота). З одного боку, це зумовлено ситуацією, що склалась на Азовському та Чорному морях у роки після окупації Криму (обмеження доступу українських суден до великої частини морських акваторій через блокування Росією), з іншого - зменшенням та застарінням рибальського флоту. Отже, разом із вживанням зусиль щодо поновлення контролю України над нині окупованими морськими акваторіями, є необхідним запроваджувати заходи щодо оновлення рибальського флоту та впровадження нових ефективних та екологічно безпечних знарядь лову.

Напевне, цьому сприятимуть запрошення та надходження інвестицій у сферу українського рибальства, впровадження виробництв високоякісної та високоцінної продукції з доступної сировини водних біоресурсів (що забезпечить більшу економічну зацікавленість, залучення коштів для модернізації рибальського флоту).

Очевидно, що одним з ключових факторів збереження та розвитку морського рибальства є ефективна охорона морських живих ресурсів, для чого є необхідним продовжити впровадження найкращих практик технічного контролю рибальства (дистанційний моніторинг суден) та моніторингу ринку риби та рибної продукції (через відповідні механізми простежуваності, які мають бути передбачені у законодавстві), у відповідності до директив ЄС та міжнародних регіональних організацій з рибальства.

Є необхідним доносити до потенційних інвесторів стосовно існуючих сировинних можливостей та створювати оптимальні умови для інвестицій у сферу океанічного рибальства під прапором України.

За таких умов існують можливості укріпити присутність українського рибальського флоту у морській зоні Антарктики, відновити український промисел у Північній Атлантиці та долучитись до промислу морських живих ресурсів у Тихому океані.

Дмитро Христенко, ключовий експерт з аквакультури та рибного господарства, Niras A/S Проект "Технічна допомога на підтримку впровадження операції "Основний кредит для аграрної галузі — Україна"

Основний Кредит аграрної галузі України: структура імплементації проекту.

Структура кредиту Європейського інвестиційного банку, його основні цілі, обрані ланцюги вартості та перспективні напрями реалізації.

Найбільшою проблемою є те, що проект був анонсований достатньо давно, і вже встиг обрости низкою чуток, які необхідно спростовувати через заходи офіційного проекту технічної допомоги.

Конкретні банківські умови позик будуть відомі пізніше, коли Міністерство фінансів України затвердить список банків, які братимуть участь у проекті.

Громадяни України – потенційні учасники проекту не повністю розуміють соціальні і екологічні стандарти ЄС, яким мають відповідати усі проекти. Задля вирішення цього питання проектом технічної допомоги буде проведено низьку тренінгів.

Шевченко Петро Григорович, Національний університет біоресурсів і природокористування

Митяй Іван Сергійович, Національний університет біоресурсів і природокористування

Демченко Лариса Іванівна, Національний університет біоресурсів і природокористування

Функціонування рибних господарств в режимах СТРГ та аквакультури є незадовільним через низку об'єктивних та суб'єктивних причин.

Першим кроком для їх вирішення повинно стати приведення діяльності господарств до відповідності з нормативними документами: чітко розмежувати напрямки рибогосподарської діяльності та водойми на яких вона відбувається. Альтернативним заходом є розробка об'єднаного варіанту закону.

Необхідно взяти на контроль суб'єктів СТРГ та тих, що діють на підставі НБО за виконанням Режимів рибогосподарського використання та пунктів НБО.

До паспорту рибогосподарської технологічної водойми варто додати НБО, а в сам паспорт внести пункти, пов'язані з кормовою базою риб, видовим складом іхтіофауни, запасами, рибопродуктивністю, об'ємами вселення та комплекс рибомеліоративних робіт.

Місцевим органам влади було б доречно провести інструктаж суб'єктам господарювання про напрямки аквакультури та про водойми, на які поширюється дія закону «Про аквакультуру».

Також було б доречним переглянути вартість оренди водойм на яких здійснюється аквакультура та СТРГ, спростити процедуру її оформлення та розробити низку заходів щодо стимуляції рибогосподарської діяльності.

Загалом в Україні необхідно провести ревізію водосховищ, що використовуються для роботи міні-ГЕС, зобов'язати користувачів здійснювати рибомеліоративні заходи та частково фінансувати роботи по відтворенню та збереженню рибних запасів.

Також варто посилити контроль за дотриманням положень Режимів рибогосподарського використання та виявити водойми, де ведеться непідзвітне рибництво та вирішити на державному рівні забезпечення рибопосадковим матеріалом, або запропонувати певні преференції приватним суб'єктам.

Дмитро Загуменний, голова Асоціації UIFSA (Асоціація українських імпортерів риби та морепродуктів)

Тренд на збільшення споживання риби та морепродуктів в Україні продовжується. Цьому сприяє:

- бажання людей харчуватися правильніше,
- зростання реальних доходів населення.
- збільшення асортименту виробників
- укріплення національної валюти.

Проте є ряд факторів, які стримують зростання ринку та збільшення споживання до середньо європейських показників:

- відсутність сталої культури споживання
- низька обізнаність щодо харчової цінності рибної продукції та відсутність достатньої та зрозумілої інформації про рибну продукцію загалом, як наслідок - дуже багато міфів та стереотипів відносно риби та морепродуктів, які заважають споживачам робити свідомий вибір.

Додатковим стимулом для розвитку рибної галузі може бути розвиток переробки та відкриття нових ринків збуту для переробленої/створеної рибної продукції в Україні (приклад Польщі яка зараз є переробником № 1 рибної продукції в Європі).

Сергій Поляков, "Західна Рибна Компанія"

Існує ряд проблем із фінансуванням проєктів СТРГ:

- відсутність прийнятних та реально працюючих схем фінансування проєктів аквакультури (банки, фонди), висока вартість компонентів та кормів;
- складності з митним оформленням, недостатність вивчення місцевої виробничої бази;
- пріоритетна орієнтованість державних органів на великий бізнес та великі підприємства;
- поступове погіршення якості підготовки кадрів для підприємств аквакультури;
- відсутність спеціальної практичної підготовки кадрів для роботи з УЗВ;
- відсутність системності та спадковості в підготовці кадрів для підприємств аквакультури, яка була раніше;
- невисокий престиж професії рибовода в сучасному суспільстві і як наслідок, відсутність достатнього матеріального заохочення та відтік кадрів;
- небажання промислових підприємств співпрацювати з аквакультурою, як наслідок – неможливість використовувати надлишкове тепло та інші ресурси.

Р. Новіцький, завідувач кафедри "Водні біоресурси та аквакультура", Дніпровський державний агроекономічний університет

Що вигідніше: промисел чи рекреаційне рибальство?

На сьогодні сукупне вилучення водних біоресурсів в водоймах України складає:

- промисел – 30-35%;
- любительське рибальство – 40-45% (в тому числі і підводне полювання, збирання раків, відлов креветок, заготівля мотиля, гамаруса тощо – 7%);
- незаконний лов біоресурсів – не менше 25-30%

Економічні переваги рекреаційного рибальства в Україні:

- Обсяг фінансових надходжень в Держбюджет України від рекреаційного рибальства складає не менше 90 млн. грн. щорічно (за даними ДержСтату України, 2006-2012), не враховуючи продаж катерів та діяльності рибальських баз, кемпінгів, дайв-центрів;
- Рибалки-аматори більш повно і різноманітно використовують біоресурси водойм, ніж промисел;
- Рекреаційне рибальство України має надпотужний “зелено-туристичний” потенціал;
- Риболовно-спортивна і рекреаційна індустрія пропонує в 3,4 рази більше робочих місць, ніж промислово-рибогосподарська;
- Соціально-економічна ефективність рекреаційного рибальства проявляється в рівні розвитку сукупної робочої сили, емоційно-психічного розвантаження, зниженні числа багатьох захворювань.

Проблеми вивчення рекреаційного рибальства в Україні

1. Відсутність власної методології вивчення розвитку любительського рибальства.
2. Відсутність методів оцінки прямого і опосередкованого впливу рекреаційного рибальства на економіку країни.
3. Відсутність організації систематичного збору даних по статистиці любительських уловів.
4. Відсутність спеціалізованих форм навчання рекреаційному рибальству як різновиду природокористування.